

Dokumenti iz istorije Jugoslavije

IV tom

Državna komisija za utvrđivanje zločina okupatora
i njihovih pomagača iz Drugog svetskog rata

*Saopštenja, odluke i spiskovi pripadnika okupacionih
snaga Nemačke i Mađarske koje je Državna komisija
proglasila za ratne zločince i spiskovi lica koje je Komisija
Ujedinjenih nacija proglasila za ratne zločince ili osumnjičila
za zločine vršene u Jugoslaviji.*

53

SAOPŠTENJE BROJ 31

Državne komisije za utvrđivanje zločina okupatora i njihovih pomagača

Dokumenti koji stoje pored Državnom komisijom govore da su, kao u drugim mnogonacionalnim oblastima naše države, okupatori našli vrlo revnosne pomagače u vršenju zločina nad našim narodima i u srezu Deževskom i Novom Pazaru. Još u vremenu predratne Jugoslavije s jedne strane velikosrpsko ugnjetavanje albanskog življa ovog kraja, a s druge velikoalbanski tajni "komitet" posejali su klicu otrovne mržnje između Arnauta i Srba. Ta klica se razvila, posle sloma Jugoslavije, u međusobni pokolj, pljačku i paljevinu, razume se za račun okupatora i na njihov miš. i vođe u ovim zločinima, koji su se pod okupacijom vršili nad narodima ovog kraja, su oni isti nosioci velikoalbanstva, odnosno velikosrpstva u predratnoj Jugoslaviji.

Tako, **ĆIĆ NADŽIAHMETOVIĆ-BLJUTA**, bivši jerezovski poslanik iz Novog Pazara, koji je još ranije bio u tesnim vezama sa albanskim komitetom, odmah po kapitulaciji Jugoslavije dao se na posao. Potpomognut okupatorskim vlastima – italijanskim i nemačkim, uspeo je da oko sebe okupi sve mračnjake i neprijatelje srpskog naroda i da postane strah i trepet za sve narode Sandžaka i Metohije. Pribrao je zloglasnog **AHMETA DACU**, koga je postavio za sreskog načelnika, hodžu **RAMIZA PALJEVCA**, svoga ranijeg prijatelja i kompanjona **EJUPA LJAJICA**, zatim **OSMANA DŽANEFENDIĆA**, nekadašnjeg veleposednika-bega, najzad pokvarenog belogardejsca i poznatog reakcionara i mračnjaka **VLADIMIRA ZOLATAREVSKOG**, koga je postavio za zamenika načelnika sreza.

Uz podršku ove svoje banditske družine, **ĆIĆ BLJUTA** je pod okriljem okupatora počeo sistematski sprovoditi svoju izdajničku politiku. Velikosrpski jerezovac postao je pod fašizmom velikoalbanski veleizdajnik. Kao prvi neodložan zadatak bio je: srezove deževski, štavički i sjenički, kao srezove nastanjene pretežno muslimanskim življem, pripojiti takozvanoj "VELIKOJ ALBANIJI" – koloniji fašističke Italije. Da bi ovaj zadatak mogao postići, Bljuta je okupio sebi slične izdajnike i zločince i obezbedio pomoć albanske milicije i nemačkih okupatora.

Prvi akt njegove izdajničke politike bilo je nazadnjačko, protivnarodno vraćanje feudalnog prava četvrtine i uspostavljanje begovata, tj. srednjeg veka. Priznanje ovih mračnih i srednjovekovnih ustanova **ĆIĆ BLJUTA** je izdejstvovao i kod izdajničke Nedićeve vladě, radi čega je lično išao u Beograd, da bi se obezbedio od otpora kod srpskog življa. Ali kad je, po povratku iz Beograda, počeo sprovoditi u delo pravo četvrtine i begovata, ovo je naišlo na ogorčenje kod Srba, na čiji su teret isključivo realizovane ove pljačkaške mračne ustanove.

Da bi ovu svoju politiku mogao nesmetano sprovesti, on je odmah okupio mnoge muslimane Novog Pazara i okoline, a zatim pozvao u pomoć i fašističku albansku miliciju sa izgovorom da se brani od komunista i, uz saradnju pomenutih saradnika-zločinaca, izvršio je 1941. godine raseljavanje, paljevine, pljačke i masovne pokolje Srba i naprednih rodoljubivih Albanaca. Pri uklanjanju svega naprednog elementa u ovom srezu **ĆIĆ BLJUTA** je sa svojim saradnicima bio nemilosrdan kako u preduzimanju drastičnih zločinačkih mera protiv naroda, tako isto u korišćenju svih mogućih zločinačkih organizacija, vojnih i političkih, okupatora. **BLJUTA** je pored svojih formacija upotrebio protiv nezaštićenog naroda takoz-

vanu "muslimansku miliciju", Schutz-policiju i SS trupe. Sprovodio je nasilnu mobilizaciju, i pri tom ko se nije odazvao, bio je ili ubijen ili poslat u Nemačku, Borski rudnik ili Trepču na rad.

Da bi stanovništvo što više zastrašili, ove ubice naroda su podigle dvojna vešala - jedna na glavnom trgu u Novom Pazaru, a druga u srezu štavičkom u Suvodolu.

Oni su održali, kad im je to trebalo, vezu sa četnicima Draže Mihajlovića, imali potpun oslonac na Milana Nedića i njegovu vladu i na velikoalbanski kosovski komitet, koristeći čas jedne čas druge u sprovođenju izdajničke i ubilačke politike. Vršili su česta savetovanja sa četničkim pravicima kao što je TIHOMIR ŠARKOVIĆ i sa Nedićevim generalom Jonićem pukovnikom Nedićem i ostalim u cilju zajedničke borbe protiv Narodno-oslobodilačkog pokreta, pa su u tu svrhu zajednički sprovodili i nasilnu mobilizaciju. Organizovali su čitavu jednu mrežu političkih i špijunskih veza u Sandžaku, Albaniji, Kosovu i Srbiji. Uklanjali su sve rodoljube koji su ih u poslu ometali, pa su sa izdajnicima sreza štavičkog organizovali ubistvo osam poštenih i uglednih gradjana, simpatizera Narodno-oslobodilačke borbe. Među ovima bila su četiri Hamzagića, a ubistvo je izvršio poznati zlikovac DJIKO DREŠEVIĆ, izvršni organ ove razbojničke bande. Uspostavili su vezu i saradnju sa "Specijalnom policijom" pomažući je u njenoj špijunskoj službi i saradjujući na taj način što su izdavali pojedina lica uz potvrdu da su im poznati kao komunisti. Oni su bili u tesnoj vezi sa Gestapo-om dostavljajući mu podatke o mnogim licima, svojim protivnicima, često čak i nevine lažno optužujući.

Organizovali su "miliciju" i ostale formacije, koje su vodile upornu borbu protiv Narodno-oslobodilačke vojske sve do novembra 1944, kada su ih snage Narodnooslobodilačke vojske razbile i oslobodile Novi Pazar i ostala područja u kojima su vršili zločine.

Na osnovu mnogobrojnih zaplenjenih javnih dokumenata, uzajamnog njihovog optuživanja, iskaza svedoka i naročito iskaza Huske Dražanina, agenta Gestapo-a, koji je u tom svojstvu bio dobro upoznat sa njihovim izdajničkim radom i mrežom veza, te ulozu svakog pojedinca u ovom zločinačkom poslu, Državna komisija utvrđuje bivšeg jerezovskog poslanika AČIFA HADŽIAHMETOVIĆA-BLJUTU, hodžu RAMIZA PALJEVCA, AHMETA DACU, EJUPA LJAJIĆA, bega OSMANA DŽANEFENDIĆA, VLADIMIRA ZOLATAREVSKOG, DJIKA DREŠEŠEVIĆA, četničkog vojvodu TIHOMIRA ŠARKOVIĆA, nedićevskog generala JONIĆA i pukovnika NEDIĆA, kao i sve njihove neposredne saradnike, za teške izdajnike i ratne zločince, te smatra da moraju biti strogo kažnjeni.

DRŽAVNA KOMISIJA
Za utvrđivanje zločina okupatora
i njegovih pomagača
D. br. 377/45
U Beogradu, 1. Marta 1945.

Predsednik Državne komisije
Dr Dušan Nedeljković, s.r.
Profesor Univerziteta

Sekretar Državne komisije,
Dr Ivan Grgić, s.r.
Advokat